

UTMANANDE OCH KOMPLEX HOTBILD

[Klicka här för att gå vidare ▶▶](#)

2024 var ytterligare ett år av allt större omvärldshot. Det är en påtaglig osäkerhet om hur dessa hot kan utvecklas framöver.

Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina hör till de viktigaste områdena att följa för en svensk underrättelsetjänst som FRA. Även omvälvande händelser i andra delar av världen – såsom i Mellanöstern – markerar 2024 som ett år av omvärldspolitisk turbulens.

FRA är sedan länge en expertmyndighet inom avancerad cybersäkerhet. Under 2024 blev Nationellt cybersäkerhetscenter del av FRA, vilket breddar myndighetens cybersäkerhetsarbete.

Fem av våra anställda intervjuas i denna årsrapport. De förenas i sitt arbete för att göra Sverige säkrare, med varierande bakgrunder och arbetsuppgifter. Under året har allt fler anställts vid FRA, för att vi ska kunna leverera fler underrättelser och mer cybersäkerhet.

Innehåll

Denna PDF-fil är interaktiv. Navigera via innehållsförteckningen eller toppmenyn på efterföljande sidor.

Förslag till ny lagstiftning inom signalspaning
Sidan 10

MEDARBETARINTERVJU
Carola
Sidan 16

MEDARBETARINTERVJU
Emma
Sidan 21

GENERALDIREKTÖRENS FÖRORD
En växande myndighet som möter ökade hot
Sidan 4

MEDARBETARINTERVJU
Anders
Sidan 12

Filmkampanj för att bli fler
Sidan 17

Undutmaning – för att attrahera nya talanger
Sidan 22

Underrättelseåret 2024 – utmanande och komplext
Sidan 6

Cyberåret 2024
Sidan 13

Ett år av ökad verksamhet och utbyggnad
Sidan 18

Är du smartare än en kryptolog? Tre utmaningar.
Sidan 23

MEDARBETARINTERVJU
Jonas
Sidan 8

Nystart för Nationellt cybersäkerhetscenter
Sidan 14

MEDARBETARINTERVJU
Olle
Sidan 19

Artemis i drift, efter 40 år med Orion
Sidan 9

Rekommenderade säkerhetsåtgärder
Sidan 15

Strategiskt och operativt samarbete
Sidan 20

GENERALDIREKTÖRENS FÖRORD

En växande myndighet som möter ökade hot

Vår omvärld är FRA:s vardag. Denna omvärld präglas alltmer av parallella kriser samtidigt som Sverige och svenska intressen fortsätter att utsättas för allvarliga hot. Hoten är alltmer komplexa och utmanande, de sträcker sig över flera underrättelseområden, de utspelar sig i olika domäner och de avlöser varandra i högt tempo.

Hoten går också in i varandra eftersom statsaktörers intressen ibland korsas med terrornätverk och kriminella grupperingar. I den meningen blev säkerhetssituationen för Sverige ännu mer allvarlig under året som gick. Den gemensamma bedömningen från Sveriges underrättelse- och säkerhetstjänster är att Ryssland, Kina och Iran är de länder som främst hotar Sveriges säkerhet.

I detta allvarliga säkerhetsläge fortsätter underrättelser från FRA att vara avgörande för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Kunskap är Sveriges första försvarslinje och våra uppdragsgivares efterfrågan på stöd och information från FRA har fortsatt att öka under 2024. FRA har svarat på dessa växande behov genom att öka våra leveranser inom både cybersäkerhet och inom underrättelserapportering. FRA har också stärkt sitt stöd till Polismyndigheten i arbetet med att bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet under året.

Vi ser inte heller några tecken på att behovet av underrättelser och stöd skulle minska under året som kommer – tvärtom. Trycket på FRA kommer att vara stort även 2025 och framåt.

Svensk cybersäkerhet måste förbättras. Ett viktigt steg i detta är att utveckla arbetet i det nationella cybersäkerhetscentret NCSC som FRA sedan 1 november är huvudman för.

Utvecklingen av NCSC är en högt prioriterad uppgift för FRA under de kommande åren.

Samtidigt måste alla aktörer ta ett större ansvar. Ökad cybersäkerhet måste prioriteras högt av alla verksamheter, privata såväl som offentliga. På det sättet kan vi göra Sverige till ett svårare mål och säkrare land.

Underrättelsehotet mot Sverige från främmande makt är betydande och terrorhotnivån ligger fortsatt högt. Sverige utsätts också hela tiden för cyberattacker och påverkansoperationer, samtidigt som statsaktörer utför sabotageoperationer i Europa. Till detta kommer utvecklingen i Sveriges omedelbara närområde. Genom att noga följa utvecklingen och skapa en lägesbild av militär förmåga och militära rörelser fungerar FRA som Sveriges larmklocka.

Kriget i Ukraina går i skrivande stund in på sitt fjärde år och FRA fortsätter att följa utvecklingen noga. Kriget har fortsatt varit en viktig del av FRA:s rapportering även under 2024.

Oavsett utgång kommer kriget och dess följder att påverka vår säkerhet under lång tid framöver. Osäkerheten kring framtiden är påtaglig, men Sverige är ett

”I detta allvarliga säkerhetsläge fortsätter underrättelser från FRA att vara avgörande för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.”

*Björn Lyrvall, generaldirektör
Försvarets radioanstalt*

tryggare land genom att vi är allierade i Nato. Vår säkerhetspolitiska situation avgörs inte minst av på vilket sätt en fred i Ukraina kan uppnås.

Ryssland anser sig vara i konflikt med det kollektiva väst, och Rysslands militära kapacitet och agerande kommer att prägla hotbilden mot Sverige och svenska intressen under överskådlig tid.

Även utvecklingen i Mellanöstern har varit allvarlig under året. Israels krig mot Hamas efter terrordåden 7 oktober 2023, kriget mot Hizbollah, de ökande spänningarna mellan Israel och Iran samt regimskiftet i Syrien är några exempel. Säkerhetsläget i regionen påverkar självfallet även Sverige och svenska intressen.

Ökade hot kräver att FRA växer och utvecklas på olika områden. Ett exempel på att FRA:s förmågor växer i en orolig tid är det nya signalspaningsfartyget Artemis som är i operativ drift sedan våren 2024. Hon ersätter Orion som tjänat Sverige väl under sina 40 år till sjöss. Med Artemis får vi ett större och mera uthålligt fartyg med nya förmågor.

För att FRA skall kunna lyckas med delar av sitt signalspaningsuppdrag krävs tysta områden vilket ibland kan stå i konflikt med samhällets behov av digitalisering och grön energi. FRA arbetar aktivt med att hitta former för balans mellan de olika behoven.

Ett annat exempel på utveckling är den översyn av signalspaningslagen som hösten 2024 presenterades av utredaren Johan Sjöo. Förslagen, som nu bereds i Regeringskansliet, skulle ge FRA större möjligheter att verka vid krig och krigsfara. FRA skulle också kunna öva med Försvarmakten och i utredningen föreslås FRA också kunna agera effektivt vid särskilda nödsituationer. Därtill förtydligar förslagen rättsläget när det gäller så kallad nätverksinhämtning.

Men en utmanande omvärld kräver också ökade ekonomiska resurser. Därför är det glädjande att regeringen och riksdagen fortsätter att satsa på att öka Sveriges underrättelseförmåga.

År 2020 var FRA:s budget ungefär 1,2 miljarder kronor. 2024 hade budgeten växt till 2,2 miljarder. Och fram mot 2027 aviserar regeringen att FRA ska ha en budget på nästan 3,6 miljarder kronor. Det innebär i princip ett trefaldigande på åtta år. Det är ett förtroende som vi varje dag arbetar hårt för att förvalta väl.

Mycket av dessa resurser går till att öka vår tekniska kapacitet, en del till nya lokaler, annat till ökad säkerhet.

Underrättelsetjänst och cybersäkerhet är både en teknikintensiv och en personalintensiv verksamhet. Därför blir FRA allt större. Idag är vi cirka 1200 medarbetare – jämfört med cirka 800 2019 – och vi kommer att fortsätta att växa under åren som kommer. I osäkerhetens tidevarv är det en klok investering. Kunskap om hoten och motståndarna ökar vår gemensamma förmåga att skydda svenska intressen.

Jag vill också avslutningsvis tacka alla medarbetare, nya som gamla, som tillsammans gör Sverige lite säkrare varje dag. Tillsammans arbetar vi alla för din trygghet och vår demokrati. Varje dag. Året om.

*Björn Lyrvall, generaldirektör
Försvarets radioanstalt*

STOCKHOLM 31 MAJ 2024. STATSMINISTER ULF KRISTERSSON OCH UKRAINAS PRESIDENT VOLODYMYR ZELENSKYJ har undertecknat ett avtal om bilateralt säkerhetssamarbete mellan Sverige och Ukraina. Avtalet undertecknades i samband med det nordisk-ukrainska toppmötet i Stockholm. Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet

Underrättelseåret 2024 – utmanande och komplext

Under år 2024 har FRA hanterat omfattande uppgifter i högt tempo som tillsammans påvisar en allvarlig hotbild mot Sverige och svenska intressen.

Statsaktörers intentioner korsas med kriminella aktörer, terrornätverk, kabelbrott i Östersjön, attacker i cybermiljön, främmande makts hot om sabotage i Europa samt en upptrappad konfliktsituation i Mellanöstern – detta är alla exempel på omvärldshändelser som vi levererat underrättelser om under året.

Lägg därtill Rysslands fortsatta anfallskrig mot Ukraina som har stor påverkan på dynamiken i Europa och dess säkerhet. Sammantaget ger det en utmanande och komplex hotbild mot Sverige och svenska intressen där FRA bidrar med unik kunskap och rapportering till stöd för uppdragsgivarnas beslutsfattande.

Svenskt närområde – fortsatt av största vikt att bevaka
Uppföljningen av utländskt agerande i Sveriges närområde är alltjämt en av FRA:s primära uppgifter. Vi följer och rapporterar kontinuerligt till Försvarsmakten om fartygs- och flygplansrörelser i närområdet. Av särskild vikt är att tillsammans med Försvarsmakten skapa den dagliga militära lägesbilden. Syftet är att kunna agera nationell larmklocka för verksamhet som kan påverka Sverige och svenska intressen.

FRA stödjer Försvarsmaktens möjlighet att värna om Sveriges territoriella integritet. Vi följer kontinuerligt

utländska militära företeelser, så som truppförflyttningar och övningsverksamhet, till stöd för uppdragsgivarnas lägesbild.

Stöd till Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik
Under 2024 har händelseutvecklingen varit osäker i närområdet och andra länder där Sverige har intressen. I dessa tider blir vikten av egna beslutsunderlag för svenska beslutsfattare än viktigare än under stabila tider. FRA har bidragit med unika pusselbitar till stöd för svenskt ställningstagande i utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor.

FRA följer kriser, konflikter och krig över hela världen. Under året har bland annat ett kraftigt försämrat säkerhetsläge i Mellanöstern med bland annat regimens fall i Syrien samt det fortsatta ryska anfallskriget mot Ukraina genererat behov av underlag för utrikes- och säkerhetspolitiska bedömningar.

Hotet från terrorism

Under 2024 har den av Säkerhetspolisen beslutade terrorhotnivån fortsatt legat kvar på nivå fyra i en femgradig skala. Hotet är således fortsatt reellt och aktivt.

→
POKROVSK, UKRAINA, 23 DECEMBER 2024. En ukrainsk soldat från 93:e brigaden syns i förarutrymmet på en stridsvagn, medan kriget mellan Ryssland och Ukraina fortsätter i riktning mot Pokrovsk i Ukraina. Foto: Wolfgang Schwan / Anadolu/TT

↑ DAMASKUS, 11 DECEMBER 2024. Vardagsliv och firande på gatorna bland det syriska folket efter Bashar al-Assads fall. Foto: Mohammad Haffar / Deja Vu / SIPA

FRA stödjer Säkerhetspolisens arbete att vidta hot-reducerande åtgärder. Detta är ett omfattande arbete där FRA följer och rapporterar om både individer och nätverk med koppling till internationell terrorism.

Underrättelser, baserade på signalspaning, är en avgörande förutsättning för Sveriges långsiktiga arbete att upptäcka och förhindra terrorbrott mot Sverige och svenska intressen.

Utöver FRA:s riktade och omfattande stöd till Säkerhetspolisen inom kontraterrorism så deltar även FRA i Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) i samverkan

med Säkerhetspolisen och Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must). Vi kan där bistå med underrättelserapportering om exempelvis svenska kopplingar till internationell terrorism och i samverkan med de andra myndigheterna bidra till en bättre förståelse för terrorverksamhet och ideologiskt motiverade hotaktörer.

Teknisk signalspaning och signalreferensbibliotek

En viktig uppgift för FRA är att vidmakthålla och utveckla signalreferensbiblioteket till stöd för Försvarens behov. Genom teknisk signalspaning producerar och uppdaterar vi kontinuerligt ett signalreferensbibliotek som stöd till utveckling och uppdatering av varnar- och motmedelssystem som återfinns i Försvarens plattformar, såsom flygplan och fartyg. Signalreferensbiblioteket används av uppdragsgivare för att identifiera och skilja på hot och icke-hot från främmande radar- och/eller vapensystem.

Massförstörelsevapen och exportkontroll

FRA följer och rapporterar löpande om hotet om användning av taktiska kärnvapen. FRA bidrar också till arbetet med global icke-spridning av massförstörelsevapen.

Därtill arbetar vi med att följa och stödja vidmakthållandet av svensk exportkontroll. Det finns länder som försöker kringgå svenska exportrestriktioner och anskaffar svenska civila produkter i syfte att använda dem militärt. Det kan exempelvis handla om delkomponenter i ett vapensystem. FRA deltar i en nationell samverkan för att stävja anskaffningsförsök av produkter med så kallade dubbla användningsområden.

Främmande underrättelseverksamhet och cyberhot

FRA har en viktig roll i att stödja Säkerhetspolisen och Försvarens makt med information om utländska underrättelse- och säkerhetstjänster som bedriver olovlig

underrättelseinhämtning och säkerhetshotande verksamhet mot Sverige och svenska intressen. Vi bidrar med underrättelser om utländska tjänsters mål och metoder som på kort och lång sikt kan vara riktade mot såväl offentlig som privat verksamhet.

I arbetet ingår även främmande makts icke-linjära krigföring som exempelvis kan vara sabotage mot viktig infrastruktur eller cyberhot.

↑ FRA GER STÖD TILL FÖRSVARSMAKTENS VARNAR- OCH MOTMEDELSYSTEM. KALLINGE 24 AUGUSTI 2024. Ett JAS 39C Gripen med rök och facklor under en uppvisning under Försvarens Huvudflygdag på F17 i Kallinge lördagen den 24:e augusti 2024. Foto: Johan Nilsson / TT

Jonas

Jonas är sista generationen som minns en barndom då datorer inte var kopplade till Internet. Nu tar han fram verktyg för FRA:s teknikutvecklare.

– Vi har gått från att jobba med statiska leveranser till att jobba agilt. Detta har verkligen gynnat verksamheten. Vi pratar lika mycket, men kommunicerar mer. Vi förstår varandra bättre än förut.

”Jag var intresserad av hur saker funkar, det var viktigast. Hur hänger Internet ihop, var börjar och slutar egentligen det globala nätet?”

– Stressen i näringslivet var inte rolig. Det var inte värt det. Jag höll på att jobba sönder mig bara för att kunna fakturera. Här på FRA kan jag andas på jobbet. Fått möjlighet att göra saker i egen takt. Ibland blir det stressigt, förstås. Men det är mer hanterbart.

– Man får ut mer nytta av mig på det här sättet i det långa loppet. Det är en styrka som FRA har, att många är anställda länge. Man jobbar hårt, men inte ohållbart hårt.

Skulle handla om teknik

Jonas mamma jobbade i skolkök, pappan lade asfalt. Båda var engagerade och stolta över vad de gjorde. Jonas ville också finna den känslan. Det skulle handla om teknik, så mycket visste han tidigt i livet.

– Jag var intresserad av hur saker funkar, det var viktigast. Hur hänger Internet ihop, var börjar och slutar egentligen det globala nätet?

– Jag byggde ihop min första dator när jag var 16 år. Man fick tänka efter vilka behov jag hade, få till en enkel förstudie och sedan skaffa grejer som skulle fungera tillsammans.

Efter gymnasiet pluggade Jonas nätverksteknik. Fick bra grunder, men gick bara halva linjen. Kände sig lite vilsen.

Jonas började jobba med nätverkssupport på ett företag.

– Där blev jag kvar i sex år, inledningsvis i first line support. Då ber man folk som ringde att starta om sin router. Sedan till företagssupporten, då fick man åka ut till kunderna och hjälpa till. Till slut fick jag vara med att drifva virtualiseringsplattformen. Det kändes meningsfullt.

– När jag fyllde 26 hade jag fått den kompetens jag behövde. Men jag ville få ut mer av mitt arbete. En barndomskompis

på FRA inspirerade och fick mig att fatta att även jag kunde söka mig dit.

Utan jobbigt bagage

– Det tog ett halvår från att jag sökte tills jag kunde börja på FRA:s support.

– Intervjuarna var intresserade av vad jag var för sorts person och vad jag hade i bagaget.

– Jag hade inget jobbigt bagage, det värsta jag gjort är att köra in moppen i en häck...

– Väl på FRA kändes det rätt, redan första veckan. Även här kunde det handla om att be någon att starta om sin dator eller byta lösenord på sin mailklient – men det kändes meningsfullt att hjälpa till att skydda Sverige. Så känns det ännu, efter nästan fyra år.

– På FRA har man lite mer kontroll på vad man ska göra. I näringslivet är det inte verksamhetsnyttan av verktyget som är det viktiga utan hur mycket någon betalar för att få fram det.

Nu snackar vi

– Det agila arbetssättet ger bättre resultat. Förut jobbade vi med årsplaner där leveranser definierades, men när årsplanen nått sitt slut hade behovet ofta förändrats. Nu snackar vi och märker om något inte kommer att lira i det system vi ska få ihop.

– Min tjej jobbar med HR ute i näringslivet. Hon är imponerad över saker som klämdagar och andra förmåner som vi har. När jag inte tänker på att ta ut mitt friskvårdsbidrag brukar hon påminna mig. Och det är ju så – även om vi har ett bra gym på FRA kan man ju alltid göra fler roliga friskvårdsgrejer.

– Vi har just flyttat ihop. I vår blir det bröllop.

Artemis i drift, efter 40 år med Orion

1980 beslutades att Sverige skulle få ett fartyg som var specialiserat på signalspaning. Fyra år efteråt togs Orion i drift. Efter fyra decennier av tjänst i Östersjön var det 2024 dags för avlösning. Artemis heter det nya fartyget. Marinen tillhandahåller dessa plattformar för FRA:s personal, som del av Sveriges signalspaning.

Det var i början av april som Artemis högtidligt döptes enligt flottans traditioner. Dopförrättare var FRA:s generaldirektör Björn Lyrvall. Under våren genomförde Artemis sitt första uppdrag och avlösningen var ett faktum.

FRA signalspanar med hjälp av olika metoder. Signalspaning sker både från fasta stationer på land och från rörliga plattformar i form av flygplan och fartyg. Orion har varit det skepp inom marinen med flest sjödygn per år. Det är framför allt sydöstra Östersjön som trafikeras.

Jämfört med signalspaningsflygplan som också är en kvalificerad signalspaningsresurs och rör sig över stora områden, har ett signalspaningsfartyg större uthållighet. Detta är en kvalitet som förbättrats ytterligare i och med att Artemis kom i tjänst.

Artemis är ett större fartyg än sin föregångare och mer anpassat för sitt uppdrag. Förmågor vad gäller signalspaning, uthållighet och arbetsmiljö för både besättning och signalspaningspersonal tar med Artemis flera steg framåt.

↑ KARLSKRONA, 3 APRIL 2024. Trotjänaren HMS Orion sedd från bryggan vid rundvisningen på den delen av HMS Artemis som Marinen sköter. Det nya signalspaningsfartyget HMS Artemis döptes vid en på onsdagen vid en ceremoni på Marinbasen i Karlskrona. Foto: Johan Nilsson / TT

↑ DET NYA SIGNALSPANINGSFARTYGET HMS ARTEMIS på onsdagen döptes vid en ceremoni på Marinbasen i Karlskrona. Foto: Johan Nilsson / TT

Förslag till ny lagstiftning inom signalspaning

Lagstiftningen som reglerar FRA:s underrättelseverksamhet (signalspaningslagen) trädde i kraft 2009.

Under 2024 föreslog regeringens utredare Johan Sjöo i sitt slutbetänkande att lagen ska moderniseras så att FRA ska kunna arbeta mer effektivt och ändamålsenligt i rådande säkerhetspolitiska läge.

Grunderna i regelverket föreslås vara desamma som hittills. All inhämtning ska kräva tillstånd av domstol och kan granskas i efterhand. Regler kring förstöringsskyldighet bibehålls. Inhämningen måste återfinnas inom de konkreta ändamål där lagen beskriver vilka syften som får finnas med kartläggningen. Endast utrikes förhållanden får vara mål för FRA:s kartläggning.

Signalspaning i krig

Vid sidan av den lag som tillämpas i fredstid, föreslås en ny lag som reglerar signalspaningen vid krig och krigsfara. Bland förslagen finns ett särskilt tillståndsförfarande i krig och möjlighet för fler myndigheter att inrikta FRA:s signalspaning. Detta gör att FRA i krigstid kan bedriva signalspaning mot fientlig verksamhet också innanför Sveriges gränser.

Förbudet mot att inhämta signaler där både sändare och mottagare befinner sig i Sverige, och förstöringsskyldigheten av dessa signaler, föreslås få ett undantag. Undantaget ska gälla i särskilda nödliknande situationer där människors

liv och hälsa är i fara eller där omfattande förstörelse av egendom kan inträffa. Det kan företrädesvis handla om terrorhot och förestående terroristattacker.

Skulle FRA idag följa ett förestående terrorangrepp mot Sverige, och de personer som ska utföra angreppet tar sig från utländsk mark till svensk – exempelvis genom att köra över Öresundsbron – då måste FRA idag omedelbart upphöra med inhämtningen. Om inhämtning ändå skett, måste den förstöras och innehållet får inte rapporteras vidare.

Under ideala förhållanden skulle Säkerhetspolisen och Polismyndigheten kunna ta över ärendet i rätt ögonblick. Men om så inte är fallet, riskerar dagens lagstiftning att beröva Sverige möjligheten att hantera ett konkret och nära förestående hot om ett allvarligt brott.

Det är situationer av den typen som föranleder förslaget att kunna inhämta och rapportera även svensk-svensk trafik, i situationer som innebär fara för människors liv och hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom.

Signalspaning i samband med övningar

FRA bör öka förmågan att samverka med Försvarmakten under krigstida förhållanden. Av den anledningen behöver FRA kunna delta i övningsverksamhet i skarp signalmiljö, enskilt eller tillsammans med exempelvis Försvarmakten.

GÖTEBORG 25 APRIL 2024. Värnpliktiga från femte amfibiebataljonen övar landstigning på Galterö i Göteborgs skärgård. Amfibiekåren rustar upp för att bli Natos spjutspets. Foto Judit Nilsson / SvD / TT

I dag tillåter inte lagstiftningen detta. FRA föreslås få en ny ändamålsbestämmelse som möjliggör signalspaning i övningsverksamhet. Uppgifter som inhämtas ska inte resultera i några underrättelser utan ska förstöras när övningen avslutats och summerats.

Förtydligande av lag

Signalspaning handlar om att inhämta elektroniska signaler för att få fram underrättelser om hot mot Sverige och svenska intressen. Det är innehållet i informationen som är det intressanta, inte var den elektroniska signalen befinner sig. Utredningen klargör att signaler i elektronisk form får inhämtas oavsett om de är lagrade eller under förmedling. Förslaget innebär ett förtydligande av rättsläget. Förslaget säkerställer också att signalspaningslagstiftningen kan möta den alltmer accelererande teknik- och telekommunikationsutvecklingen som innebär både nya utmaningar och möjligheter, bland annat i fråga om den alltmer utbredda användningen av kryptering.

Ny inriktande myndighet

Utredningen har bedömt om fler myndigheter än nuvarande fem uppdragsgivare ska få inrikta FRA:s signalspaning. Förslaget är att Inspektionen för strategiska produkter, ISP, ska få inriktningsrätt och att signalspaning ska kunna användas för att kartlägga strategiska utländska direktinvesteringar.

Förslaget innebär enligt utredningens betänkande att Försvarets radioanstalt fortsatt kan bedriva en effektiv och ändamålsenlig signalspaningsverksamhet.

Den personliga integriteten

Utredningens sammanfattande bedömning sett till konsekvenserna för enskildas personliga integritet som utredningens förslag kan medföra är att dessa är proportionerliga sett till syftet med förslagen, vilka bland annat är att skydda civilbefolkningen i händelse av krig och krigsfara och att i brådskande situationer skydda enskilda människors liv och hälsa.

För fullständigt utredningsbetänkande, se www.regeringen.se

Öresundsbron med trafik, en dimmig morgon i mars från den svenska sidan.
Foto: Shutterstock

Anders

Han har examina i både statsvetenskap och idé- och lärdoms historia. Han har arbetat med cybersäkerhet både på myndigheter och i näringslivet. I kombination med erfarenhet av svensk underrättelsetjänst ger det Anders förmågan att tänka framåt, på policynivå.

– Vad kommer att påverka våra uppdragsgivare och oss runt nästa hörn? Det är de frågorna jag arbetar med inom cyberområdet.

”Anders jobb är att tänka på policynivå inom cybersäkerhet.”

– Mitt jobb är att följa olika områden på policynivå och se hur de kan komma att påverka våra uppdragsgivare och oss. Se om vi behöver ta in saker i vår verksamhet innan vi blir överraskade. Det kan exempelvis vara EU-, Nato-, och AI-frågan.

– Den snabba teknikutvecklingen gör att förutsättningarna för vår verksamhet förändras fort, och det gäller att hänga med.

Utstrålningen är en trygg, erfaren och bildad statstjänsteman, med överblick och förmåga till snabb teoretisk analys. Men Anders har också en bakgrund från Försvarsmakten som reservofficer och jobbar nu på FRA för andra gången.

– Under tjänstgöring som underrättelseofficer i Bosnien fick jag tipset att söka jobb på FRA. Sagt och gjort - hamnade på Lovön som analytiker på avdelningen för militära underrättelser. Fick med tiden några chefsbefattningar också.

– Jag var en sväng på UD för utvecklingstjänstgöring, inom exportkontroll.

Åter på FRA var uppgiften att bidra till det regelverk som skulle styra myndighetens underrättelseverksamhet i en ny tid, då det globala nätet tog över det som tidigare främst gått som radiovågor. Det kunde handla om att ta fram interna styrdokument som myndighetens första etikpolicy och interna föreskrifter.

På politisk nivå utarbetades samtidigt den reglering som låg till grund för ”FRA-debatten”.

– Vid det laget hade jag varit på FRA i tio år och tog jobb på Försvarsdepartementet, som departementssekreterare.

– Var där bara ett år, för jag lockades att fortsätta bidra till utvecklingen av underrättelsesystemet. Den nya lagstiftningen kring signalspaning innebar bland annat en uppgradering av kontrollen av underrättelseverksamheten, genom kontrollorganet Siun.

Anders var på Siun i sju år, medan verksamheten byggdes upp.

– Då hade jag gjort mitt där och ville åter till verksamheten. Började 2016 på MSB med cybersäkerhetsfrågor. Är ju inte tekniker, mitt jobb var främst risk- och sårbarhetsanalyser och incidentrapportering. Vi tog de första stapplande stegen vad gäller cybersäkerhetsfrågor på beredskapsområdet. Hur skulle man närma sig det i samband med återuppbyggnaden av det civila försvaret?

Efter ett par år ville Anders prova på näringslivet. Först på ett svenskt konsultbolag inom verksamhetsutveckling, sedan på ett mer renodlat brittiskt managementkonsultföretag.

– Det var roligt med en internationell miljö, efter alla år i staten. Hade faktiskt inga planer på att gå tillbaka till staten – det var roligt att vara konsult!

Tillbaka till FRA

– Men så fick jag nys på den roll som jag har idag – jag är cyberstrateg på FRA:s avdelning för cybersäkerhet. Jag visste redan att kollegerna på FRA är trevliga och kunniga, så valet var inte jättesvårt trots allt.

– Vi måste förmå att se och nyttiggöra möjligheterna. Och klara av att hantera de sårbarheter och hot som uppstår. Ny teknik är mer tillgänglig för alla som vill använda den än tidigare spetsteknik under historien, såväl för oss som vill skydda samhällena som för de som vill orsaka skada.

Nationellt cybersäkerhetscenter har blivit del av FRA, hur ser du på det?

– Jag tycker det är bra att vi samlar cybersäkerhetsverksamhet under en hatt. På så sätt skapas bättre förutsättningar för att ge stöd till såväl de mest skyddsvärda verksamheterna i samhället som svenska företag, kommuner, regioner och myndigheter. Tillsammans kan vi öka Sveriges motståndskraft på cyberområdet.

När du inte jobbar, vad gör du då?

– Jag spelar gärna golf. Jag läser både skönlitteratur och fackböcker. Klämmer en bok av nobelpristagaren varje år. Utom året då Dylan fick priset, kanske.

Cyberåret 2024

FRA har sedan 90-talet varit en plats för utveckling och tillämpning av avancerad cybersäkerhet. Från början handlade det om att säkerställa att myndighetens egna nätverk var säkra. Erfarenheterna av detta interna arbete resulterade snart i en roll som stöd för andra myndigheter i sina ansträngningar att undvika skador från främmande staters nätverksattacker.

Med tiden blev FRA:s uppdrag inom cybersäkerhet ett av våra två uppdrag, vid sidan av den traditionella underlättelseproduktionen genom signalspaning. Snart visade det sig att de två uppdragen kunde dra nytta av varandra, genom att man med signalspaning kunde få information om cyberhot i omvärlden, som sedan kunde omsättas i preventiva skyddsåtgärder i Sverige.

Sedan några år är FRA:s insatser för att skydda de mest samhällsviktiga verksamheterna i Sverige inte bara begränsade till statlig sektor, utan kan också erbjudas det privata näringslivet. Vad som kvalar in som samhällsviktigt i det här sammanhanget avgörs gemensamt mellan FRA och Säkerhetspolisen.

Ett utvecklat stöd från FRA

Under 2024 har FRA utvecklat formerna för stödet till de samhällsviktiga verksamheterna. Tjänsterna hålls samman och anpassas i större utveckling efter vilket stöd som varje verksamhet i praktiken har mest nytta av. Bakgrunden är att mognaden vad gäller att finna ändamålsenliga skyddsåtgärder även inom det mest skydds-

värda varierar starkt – på vissa håll bedrivs arbetet systematiskt och framgångsrikt. På andra är bristerna påtagliga och förbättringar dröjer trots FRA:s tester, genomgångar, rådgivning och uppföljning.

Säkerhetsgapet består

Även under 2024 har de generella förbättringar som skett, motsvarats av de allt mer avancerade metoder som används av de som attackerar dessa samhällsviktiga nätverk. Gapet är på så sätt genomsnittligt konstant över tid: Säkerheten förbättras alltför sakta.

Ett exempel är att säkerhetsuppdateringar av mjukvara för några år sedan behövde genomföras inom en vecka (tiden för en patchcykel) – idag måste de genomföras mycket snabbare än så. Omedelbart efter att en säkerhetsuppdatering publicerats för användarna, drar hotaktörerna nytta av de uppdagade säkerhetsbristerna och söker brett efter verksamheter som ännu inte hunnit genomföra sina uppdateringar. Detta sker allt snabbare.

TDV varnar

Systemet som FRA tillhandahåller för löpande övervakning av samhällsviktiga nätverk kallas TDV ("Tekniskt detektions- och varningssystem"). Det bygger på signalspaningsdata och varnar när den ser skadlig kod i de tillkopplade nätverkens dataflöden. Under 2024 har ytterligare samhällsviktiga verksamheter kopplats in på TDV.

Cybersäkerhet bör inte analyseras utan att nämna den gränssättande sårbarheten för Sverige: Bristen på

kompetent personal att rekrytera. Ibland jobbar lika många med it totalt inom en samhällsviktig verksamhet som borde jobba med bara it-säkerheten.

Samarbete inom cybersäkerhetsarbetet

Under slutet av 2024 blev Nationellt cybersäkerhetscenter del av FRA. Centret kommer att jobba brett med att stödja den generella cybersäkerheten i samhället och har alltså andra målgrupper än det mer specifika cybersäkerhetsarbetet som FRA erbjuder de mest samhällsviktiga verksamheterna. Dessa insatser kommer inte desto mindre att bedrivas i nära och fruktbart samarbete, till gagn för båda.

↑ IT-ANGREPP PÅGÅR STÄNDIGT

JANUARI 2024. Lönesystemen hos 120 myndigheter slogs ut, flera regioner och kommuner får problem med sina IT-system och även privata företag drabbades av IT-attacken. Foto: TT

Nystart för Nationellt cybersäkerhetscenter

I november blev Nationellt cybersäkerhetscenter del av FRA. NCSC ska utvecklas till ett nav för svensk cybersäkerhet och verka för en generell höjning av cybersäkerhet och motståndskraft i samhället.

NCSC startade i december 2020 med uppdrag att stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot. Att centret i november införlivades med FRA sammanföll med att regeringens ambitioner för centret höjdes.

Liknande cybersäkerhetscentra finns i många andra länder, men kan variera utifrån organisation och uppgifter.

En utredning lämnade 2024 förslag om ändamålsenlig och effektiv ledning, organisering och styrning av NCSC.

Vidare föreslås CERT-SE (Computer Emergency Response Team) vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, under 2026 föras över till NCSC. Den övergången och eventuella ytterligare övergångar föregås av en utredning under 2025.

Verksamheten i NCSC

För att möta ett nytt uppdrag kommer NCSC att utveckla såväl sin organisation som sina tidigare verksamheter lägesbilder, incidentkoordinering och privat-offentlig samverkan.

Ambitionen är att NCSC ska:

- Vara navet i det nationella cybersäkerhetsarbetet, och ansiktet utåt för cybersäkerhetsfrågor.
- Arbeta förebyggande samt förmedla råd och stöd till berörda aktörer vid en it-incident.
- Vara ett center för samarbete med näringslivet, internationella partners och andra enskilda aktörer för att skapa en säkrare digital miljö.
- Utveckla förmågan att analysera och bedöma cyberhot, sårbarheter och andra risker gällande informations- och cybersäkerhet, vid cyberhot och it-incidenter.

Lägesbilder

NCSC tar fram lägesbilder inom cybersäkerhetsområdet för specifika målgrupper. Syftet är att fylla ett informationsbehov om cyberhot och cyberrelaterade händelser hos målgrupperna. Lägesbildens innehåll och omfattning anpassas efter ändamålet och kan ha olika säkerhets- skyddsklassificering.

23 SEPTEMBER 2024. Ministern för civilt försvar håller pressträff med Björn Lyrvall, generaldirektör FRA. Under pressträffen presenterades nyheter om Nationellt cybersäkerhetscenter. Foto: Regeringskansliet/Niklas Forsström

Incidentkoordinering

NCSC bedriver en myndighetsövergripande incidentkoordinering för att stärka den nationella hanteringen av allvarliga cyberangrepp. Syftet med incidentkoordineringen är att bidra till att stärka cybersäkerheten i samhället genom att planera för hantering och utvärdering av cyberangrepp och andra it-incidenter som sker i såväl privat som offentlig sektor. NCSC var ett stöd till Valmyndigheten och arbetade med att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot i samband med EU-valet 2024 och Riksdagsvalet 2022.

Samverkan

NCSC bedriver nationell privat-offentlig samverkan inom cybersäkerhetsområdet. Det innebär att deltagare bland annat kan dela information och kunskap samt genomföra övningar och därigenom bidra till arbetet med att stärka Sveriges samlade cybersäkerhetsförmåga.

Organisation

Chefen för NCSC kommer att utses av regeringen. Sedan 1 november 2024 är NCSC en del av FRA, enligt förordningen med instruktion för FRA. FRA är ansvarig för NCSC. Arbetet i centret genomförs i samverkan med Försvarsmakten, MSB, Säkerhetspolisen, Försvarets materielverk, FMV, Polismyndigheten samt Post- och telestyrelsen, PTS. NCSC sitter för närvarande i MSB:s lokaler i Stockholm.

Finansiering

NCSC finansieras av FRA:s budgetanslag och också genom specifika budgetanslag till Försvarsmakten, MSB, Säkerhetspolisen, FMV, Polismyndigheten och PTS.

Rekommenderade säkerhetsåtgärder

NCSC gav ut en ny version av sin broschyr om cybersäkerhetsarbete för verksamheter. Den är tänkt som en kickstart för de som känner på sig att de kanske inte kommit igång med det arbetet som de borde. Broschyren kan också tjäna som inspiration för verksamheter som redan kommit långt i sitt cybersäkerhetsarbete, och vill ha ett material för att introducera nya kolleger eller verksamhetsledning i ämnet. På runt 40 sidor får man en grund att stå på, för att sedan diskutera vad ens egen verksamhet har för behov. Broschyren går kortfattat igenom hur hotet ser ut, några vanliga metoder för angrepp, saker att observera rörande sina nätverk och till sist tio konkreta råd. Detta ersätter inte ett systematiskt informationssäkerhetsarbete, utan ska locka just till att sätta igång med ett sådant, eller aktualisera utvärdering av redan gjorda insatser.

1 Upptäcka säkerhetshändelser

För att effektivt kunna upptäcka säkerhetshändelser i it-miljön är det viktigt att skapa en förmåga att identifiera dessa så tidigt som möjligt. Det kan göras genom en kombination av manuella, tekniska och automatiserade metoder.

2 Installera säkerhetsuppdateringar

Se till att prioritera uppdateringar för informationssystem som är exponerade mot internet, är verksamhetskritiska, eller har sårbarheter som riskerar att utnyttjas. Målet bör vara att installera säkerhetsuppdateringar så snart de publiceras.

3 Behörigheter och stark autentisering

Kontrollera alla konton i it-miljön och inaktivera de som inte längre används. Tilldela bara nödvändiga behörigheter.

4 Begränsa höga behörigheter

Skyddet av administrativa behörigheter är viktigt för att minska säkerhetsrisker i it-miljön. Genom att införa tydliga rutiner för tilldelning och användning av dessa behörigheter kan organisationer skydda sina system och data.

5 Inaktivera oanvända tjänster och protokoll

För att skydda informationssystem från hot är det viktigt att stänga av funktioner som inte behövs för systemets drift. Genom att använda rätt säkerhetsåtgärder minskar risken för att systemet utsätts för attacker.

6 Säkerhetskopiera och testa återställning

Att skapa och testa säkerhetskopior är viktigt för att skydda information och system mot informationsförlust. Genom regelbundna säkerhetskopior kan organisationer snabbt återställa data och minimera störningar vid incidenter.

↑ Trots att behovet av cybersäkerhet varit uppenbart i decennier, har många verksamheter ännu inte tagit tag i ämnet på det allvar som krävs. Foto: Johnér

7 Segmentera och kontrollera åtkomst i nätverket

För att skydda organisationens it-miljö är det avgörande att segmentera nätverket för att begränsa och övervaka trafikflödena mellan olika delar av systemet. Det är också viktigt att säkerställa att endast godkänd utrustning tillåts ansluta.

8 Kör endast godkänd mjukvara

Endast tillåten mjukvara ska köras i it-miljön. Genom att använda vitlistning kan organisationen skydda sina system och information genom att förhindra att otillåten mjukvara används.

9 Uppgradera mjuk- och hårdvara

Byt ut och ersätt gammal mjuk- och hårdvara för att minska sårbarheter och säkerställa att systemen fungerar som de ska och har tillräcklig säkerhet. För att minska sårbarheter i organisationens it-system bör man använda mjuk- och hårdvara som fortfarande får uppdateringar och support från leverantören.

10 Kontrollera internetåtkomst

För att skydda interna system och data från obehörig kommunikation med omvärlden är säker internetåtkomst avgörande. Genom att införa rätt åtgärder förhindrar man att ett angripet system kan missbrukas för fjärrstyrning eller datastöld.

Carola

– Jag kanske blir en av de som stannar på FRA ett helt arbetsliv. Jag får träffa en så häftig blandning av människor. Men vi kan inte längre räkna med att folk jobbar väldigt många år här, som varit så vanligt hittills.

”Genom ett gott samarbete mellan rekryterande chef och HR åstadkommer vi välformulerade kravprofiler. Det är grunden för god rekrytering.”

Carola har varit dansare. Koreograferat och dansat varhelst det funnits sådana jobb att finna. Hon har bland annat dansat bakom Jonas Gardell, Lena Philipsson, till semifinal i Talang, i en Idolfinal, i julbordshower och i paraden på Eurodisney. För att nämna något.

Som liten dansade hon oftast på teater Maxim, som ligger på Karlaplan 4 i Stockholm.

– Jag vet att det är hemskt att vara arbetslös. Från egen erfarenhet, men också för att jag jobbade extra på ett företag där man matchade långtidsarbetslösa mot tillgängliga jobb. En HR-funktion har så stort ansvar, både gentemot den egna organisationen, förstås, men också gentemot de som söker jobben man erbjuder.

– Började på FRA som HR-specialist. Rekryteringsprocessen här var lång, men jag förstod varför. Fick ett annat jobb under tiden den pågick, som head hunter.

– Jag fick besked om att jag var välkommen till FRA alldeles när jag skulle börja på det andra jobbet – hade redan fått min första lön, tagit emot blombud med välkommen-kort och allt. Ringde och sa upp mig dagen innan jag skulle börja – jobbigt, men detta var en chans jag inte kunde tacka nej till.

– HR har vuxit en hel del sedan jag började. Vi stödjer FRA:s chefer att finna rätt kompetens. FRA har nog som helhet expanderat kraftigt sedan jag började. Vi har stora behov av ny kompetens också framöver. Det är kul, förstås.

– Genom ett gott samarbete mellan rekryterande chef och HR åstadkommer vi välformulerade kravprofiler. Det är grunden för god rekrytering.

– Vi kommer nog att behöva se på anställningar på ett nytt sätt – förut kunde vi nästan räkna med att en anställd skulle arbeta här i massor av år. Idag kanske vi måste inse att det inte är ett misslyckande om någon jobbar hos oss i fem-tio år.

För att få nytta av en person under dessa aningen kortare anställningstider gäller det att vi finner rätt kompetenser, förstås, men också att vi förmedlar rätt förväntningar till de sökande. De ska inte bli besvikna när de börjar, det ska stämma med vad vi berättat.

Man får koka ned en kravprofil till vad kandidaterna verkligen ska kunna. Vid något tillfälle när vi sökte en expert på ljudvågor, rekryterade vi bland musiker. Vi ska vara öppna för att finna rätt kompetens bland sökande där variationen i bakgrund kan vara mycket stor.

Hur går det med dansen, då?

– En rolig detalj är att FRA:s tidigaste insats skedde på samma adress där jag dansade som barn. Det var på Karlaplan 4 som den tyska krypterade kommunikationen forcerades och blev till viktiga underrättelser om Tredje rikets krigsplanering.

– Idag tar jag mig ibland till dansklasser på hög nivå. Men då kan jag inte gå på två veckor. Danshjärtat njuter men kroppen lider!

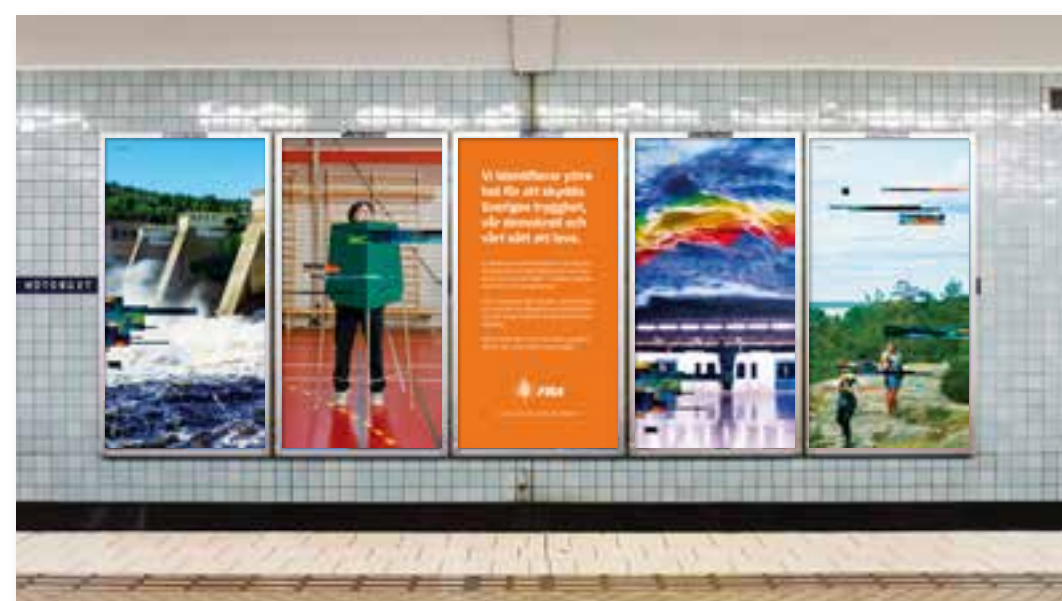

Filmkampanj för att bli fler

Under 2024 har FRA fortsatt att expandera. Idag arbetar cirka 1200 personer på FRA och vi behöver fortsätta att rekrytera ny personal, inte minst inom områden som är eftertraktade på arbetsmarknaden.

Därför gjorde FRA under 2024 något vi aldrig gjort tidigare – vi lanserade en riksomfattande rekryteringskampanj för att hitta fler som vill skydda det viktigaste Sverige har: tryggheten, demokratin och vårt sätt att leva.

– I en tid av ökad osäkerhet och instabilitet krävs det att vi blir fler som kan vara med och skydda Sverige mot yttre hot. Men konkurrensen om personer med rätt kompetens är hård. Därför måste vi höja kunskapen om vår verksamhet och öka kännedomen om oss som arbetsgivare. Den här kampanjen har varit en del i det arbetet, säger Ola Billger, kommunikationschef på FRA.

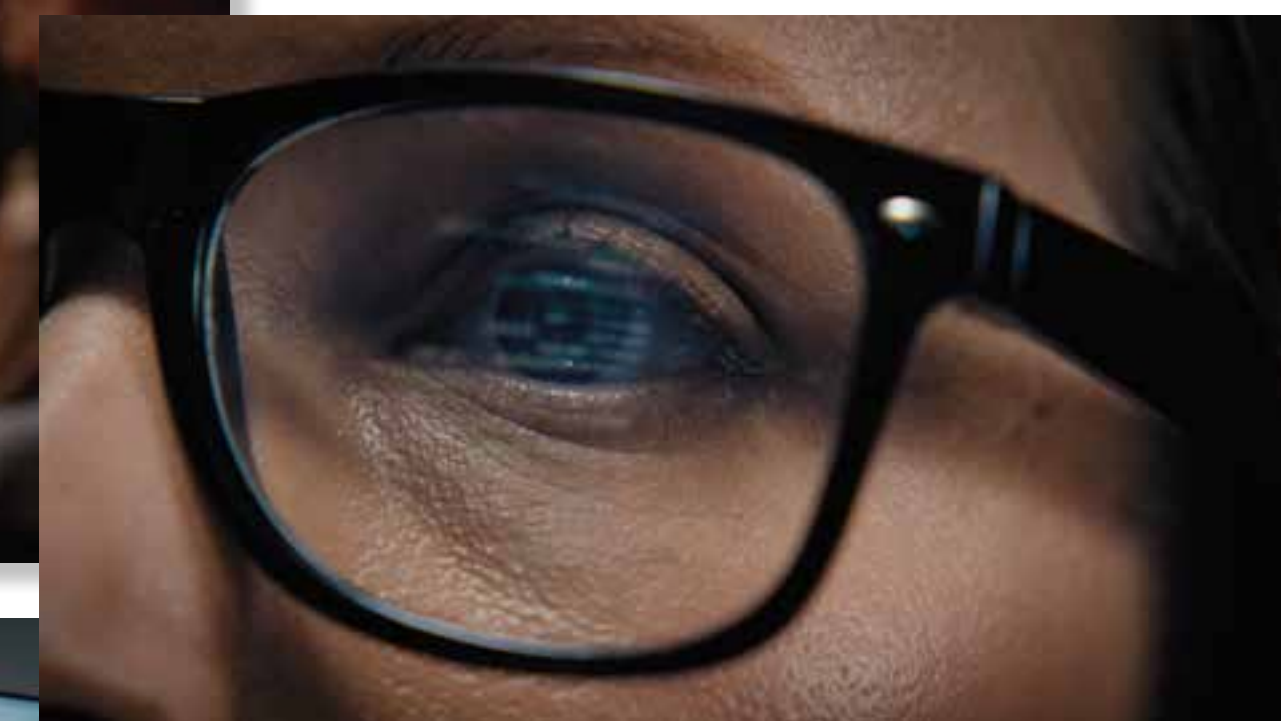
Under året har svenskarna mötts av budskap från FRA på bio, i Stockholms tunnelbana, på universitetsorter och i digitala kanaler. Tre filmer producerades inför denna kampanj: en huvudfilm om FRA och två rekryteringsfilmer med fokus på it respektive cyber, upp emot en minut långa.

Huvudfilmen utsågs av Filmstaden till Månadens bio-kampanj i februari. Det innebär att det är den film som biobesökarna uppskattade mest utifrån flera parametrar så som engagemang, relevans och berörande.

”För att öka kännedomen och samtidigt förklara en komplicerad omvärld krävs det att man får prata till punkt. Månadens vinnare har verkligen fångat biopublikens uppmärksamhet och lyckats beröra, skapa engagemang.”

Filmstadens motivering

Ett år av ökad verksamhet och utbyggnad

Det säkerhetspolitiska läget har ökat behoven av både underrättelser och att stärka Sveriges cybersäkerhet. Det gör att kraven på FRA ökat – vi ska producera fler underrättelser om utländska hot och bredda arbetet med att skydda svenska samhällsviktiga system.

För att åstadkomma det, expanderar FRA. Vi anställer fler medarbetare samt moderniserar och utökar våra lokaler. Många av FRA:s lokaler är byggda under 40-talet och uppfyller inte kraven på moderna kontorslokaler. Gamla byggnader behöver ersättas och nya arbetsplatser tillföras. Tekniska installationer och system behöver utvecklas. Detta sker både vid vårt huvudkontor på Lovön strax väster om Stockholm och vid våra övriga anläggningar i landet.

Även säkerhetsskyddet för vår myndighet utökas. Vi skärper krav och utvecklar metoder att skydda FRA och våra medarbetare. FRA:s verksamhet ska vara trygg och robust.

Under 2024 har vi utökat skyddsområdet runt våra anläggningar och flyttat ut staketen. På vissa platser för att skapa utrymme för nya byggnader och installationer, på andra för att ge ett ökat säkerhetsavstånd.

Som en del av detta arbete fattade Länsstyrelsen under 2024 beslut om upphävande av den del av Lovö naturre-

servat som ligger närmast FRA:s område. Det rör sig om 25 hektar mark som redan ingår i skyddsområdet runt FRA. Detta är mindre än en procent av naturreservatets totala mark. Som kompensation ska Fortifikationsverket avsätta 30 hektar mark på annan plats för områdesskydd.

FRA verkar också för att stänga av Rörbyvägen på den del som går igenom skyddsobjektet. Trafikverket har fattat ett beslut som innebär att vägen kan stängas av, men vid årsskiftet 24/25 behandlas överklagan av beslutet.

”Självklart innebär delar av FRA:s expansion och åtgärder för att öka säkerhetsskyddet olägenheter för allmänheten, framför allt våra närmsta grannar. I rådande säkerhetsläge är det inte desto mindre tyvärr nödvändiga saker att göra.”

*Ola Billger, kommunikationschef,
Försvarets radioanstalt (FRA)*

STAKET VID SKYDDSOBJEKT. Tillträde förbjudet, får inte avbildas eller beskrivas utan särskilt tillstånd.
Foto: Lisa Mattisson / TT

Olle

Olle ville arbeta på en spännande myndighet. Nu är han jurist på FRA och älskar hantverksglass.

”Jag ville egentligen bli polis, men fick nej två år i rad. Så här i efterhand är jag glad för det.”

– Mitt arbete består i att ge rättsligt stöd till organisationen, det har i huvudsak rört sig om frågor kopplade till vår cybersäkerhetsverksamhet. Det är ett väldigt omväxlande arbete som omfattar flera olika rättsområden.

– Min bakgrund vid JO gör att jag ser vikten av att myndigheter arbetar enligt de lagar och regler som styr deras verksamhet. Det är en väsentlig sak för alla myndigheter och särskilt för en underrättelsetjänst som FRA där stora delar av verksamheten är hemlig.

Under skoltiden i Luleå spelade Olle fotboll, innebandy och läste böcker. Sedan värnplikt som vaktsoldat, därefter väktare. Vaktade företagslokaler ena dagen och var butikskontrollant en annan. Bara inte kontorsarbete, det var uteslutet.

– Jag ville egentligen bli polis, men fick nej två år i rad. Så här i efterhand är jag glad för det.

Olle gjorde högskoleprovet i stället, utan någon närmare plan. Det gick så bra att han kunde välja utbildning rätt fritt.

– Jag tyckte juridiken i väktarutbildningen var rolig så det blev juristprogrammet i Umeå.

Någon gång under studierna i Umeå försvann antipatin mot kontorsmiljöer. Det var praktiskt, eftersom det blev notarietjänstgöring vid Förvaltningsrätten i Jönköping när utbildningen var klar.

– En handledare på ett sommarjobb sa att det skulle vara nyttigt att se också södra halvan av landet och jag hade bekanta i Umeå som kunde rekommendera staden.

Olle trivdes bra i domstol och efter notarietjänstgöringen sökte han till domarutbildningen. Han blev anställd vid

Kammarrätten i Jönköping och efter fyra års arbete som domare i förvaltnings- och kammarrätt var han färdig assessor.

Domarkarriären bygger på att de som genomgått domarutbildningen skaffar sig erfarenheter genom olika anställningar och Olle började på Domstolsverkets rättsenhet. Efter ett knappt år där fick Olle en tjänst på Justitieombudsmannen, JO. Innan han flyttade upp veckopendlade han mellan Stockholm och flickvännen i Jönköping. Det blev fem år vid JO.

– Jag arbetade vid en avdelning som utövade tillsyn över bland annat Åklagarmyndigheten, Migrationsverket, Tullverket, viss kommunal förvaltning – och Polismyndigheten. Jag trivdes mycket bra hos JO, men efter fem år höll mitt förordnande på att löpa ut och det började bli läge att röra på sig.

– Hade jag följt den vanliga karriärvägen för domare borde jag ha sökt en tjänst som ordinarie domare. Men jag var lockad av att arbeta på en annorlunda myndighet, eller mer spännande kanske jag borde säga.

– Säpo var en sådan. Men jag kände mig inte bekväm med att söka jobb där eftersom jag precis deltagit i en inspektion av deras verksamhet.

– En tidigare kollega från domarutbildningen som redan jobbade på FRA tipsade om att söka till FRA. -Det här är kul och spännande, sa hon. Så jag sökte och fick jobbet.

– Jag bor nu i en förort hyggligt nära FRA – stor som en småstad. En stad är lagom stor om det finns någon som säljer hantverksglass och kön inte är längre än 10 minuter, ens en vacker sommardag.

Strategiskt och operativt samarbete

Vi har storkrig i Europa, konflikter globalt och en påtagligt oförutsebar framtid. Attacker mot Sverige och svenska informationssystem sker oavbrutet och terrorhotet är högt.

I en sådan situation måste myndigheter samarbeta för att alla på bästa sätt ska kunna bidra till Sveriges säkerhet.

Säkerhetspolisen, Försvarsmakten/Must och FRA samarbetar därför sedan länge.

Signalspaning är en viktig källa till information för både Must och Säkerhetspolisen. Därför levererar FRA underrättelser som de andra myndigheterna behöver. För att kunna bedriva effektiv signalspaning behöver FRA få bra ingångsvärden. På det sättet förstärker vi alla tre myndigheter varandras arbete.

SEMINARIUM I ALMEDALEN, JUNI 2024. Från vänster Säkerhetspolischefen Charlotte von Essen, FRA:s överdirektör Charlotta Gustafsson och chefen för Must Thomas Nilsson.

– Det är ett lagarbete, både vad gäller underrättelseverksamhet och cybersäkerhet.

Våra myndigheter arbetar därför nära varandra på alla nivåer, säger Björn Lyrvall, generaldirektör för FRA.

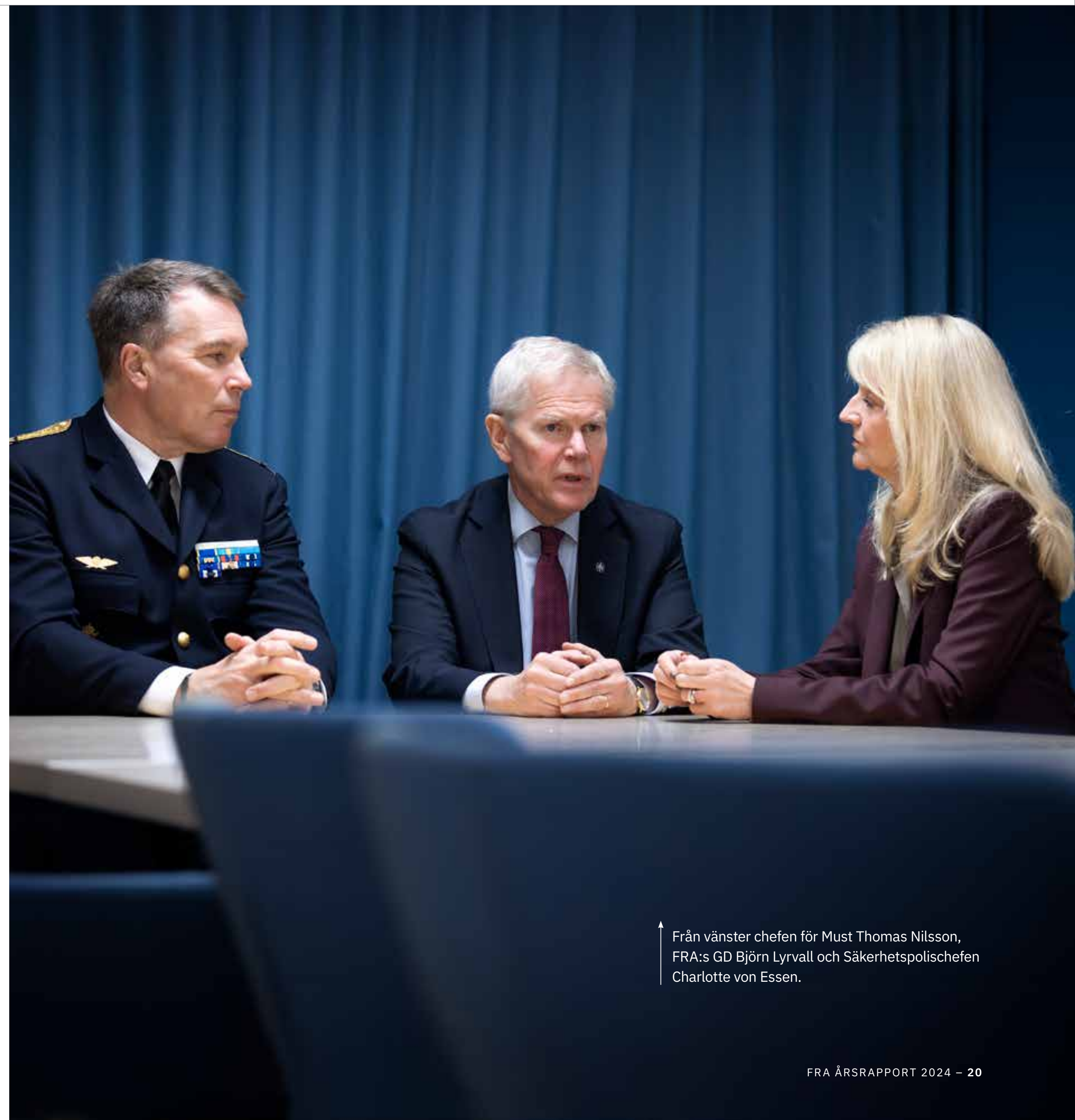
Ett exempel på samarbete är Nationellt cybersäkerhetscenter, NCSC, som förts över till FRA efter att tidigare ha delats mellan FRA, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och MSB. Den samverkan som krävs för att åstadkomma en god och bred cybersäkerhet ska tillgodoses även om FRA numera står som ensam ansvarig myndighet för NCSC.

Ett annat är samarbetet inom NCT, Nationellt centrum för terrorhotbedömning som gör strategiska bedömningar om terrorhotet mot Sverige och svenska intressen. Där samarbetar FRA, Must och Säkerhetspolisen.

Samarbetet mellan myndigheterna sker löpande och på alla nivåer. Det kan vara långsiktigt strategiskt eller sekund-operativt, beroende på vilket sorts hot som hanteras.

I en svår tid är det goda samarbetet mellan Sveriges underrättelse- och säkerhetstjänster en styrka.

Tillsammans möter FRA, Säkerhetspolisen och Must de allvarligaste hoten mot landet.

↑ Från vänster chefen för Must Thomas Nilsson, FRA:s GD Björn Lyrvall och Säkerhetspolischefen Charlotte von Essen.

Emma

Emma är gotländska. Lämnar sin ö blott någon enstaka gång om året, ”för att gå på Ikea och turista”. Men i sin tjänst som fonist ser hon långt bortom horisonten och bidrar till FRA:s roll som varningsklocka.

– Jobbet på Kriminalvården var meningsfullt, det kändes som att man gjorde nytta för samhället. På FRA gör man nytta fast i ett större sammanhang, för Sverige och samhällets säkerhet.

”Att vara fonist innebär att man utför spaningsarbete som ligger till grund för rapporter till Försvarmakten. FRA har sedan länge rollen som varningsklocka om militära hot skulle dyka upp mot Sverige.”

– Under skolorn hängde jag med tjejkompisarna, skvallrade och drack te, som man gjorde på 90-talet, säger Emma.

– Ingen sport för mig. Och jag är inte så musikalisk. Mina föräldrar jobbade i industrin. Jag extrajobbade som barnvakt.

– Man pratade om FRA som den där hemliga myndigheten. Men inget mer, riktigt. Hade ingen aning om var anläggningarna låg och så.

Efter gymnasiet tog Emma några strökurser vid universitet, som har filialer nere vid Almedalen i centrala Visby. Juridisk översikt kurs och någon språkkurs – det fanns ingen plan med det.

– Men kunde väl inte skada heller?

Så utbildade Emma sig till behandlingsassistent. Hon fick dispens för att praktisera inom Kriminalvården fast hon bara var 20 år. Och stannade i femton år. Först var hon vårdare vid häktet, sedan vid ett fängelse, till sist blev hon handläggare vid frivården. Allt på Gotland.

– När jag jobbade helg en gång för tre år sedan såg jag en annons från FRA. Någon ”språkintresserad”, var det som söktes. Hade ju bara läst en språkkurs, för länge sedan, men jag sökte ändå.

Det tog fyra månader från ansökan till besked om att hon var välkommen. Oftast tar det lite längre tid eftersom det är många steg i processen.

– Anställningsintervjuerna var bra. Jag har ju erfarenhet som intervjuare efter att ha skrivit mängder av personutredningar till domstolarna. Delvis kände jag igen mig i metodiken – det var proffsigt och relevant.

– Lite sorgligt kändes det att säga upp sig. Jag visste vad jag hade och jag kunde mitt jobb. Nu skulle jag starta från noll på ett ställe där jag inte visste vad jag kunde förvänta mig, man blir lite ödmjuk. Det kan vara nyttigt så här mitt i livet.

Första tiden dominerades av utbildning. Även språkkunskaperna förbättrades betydligt.

– Lyckligtvis hjälps alla åt. God kollegial stämning. De erfarna delar verkligen med sig, det är ett bra lagarbete.

Att vara fonist innebär att man utför spaningsarbete som ligger till grund för rapporter till Försvarmakten. FRA har sedan länge rollen som varningsklocka om militära hot skulle dyka upp mot Sverige.

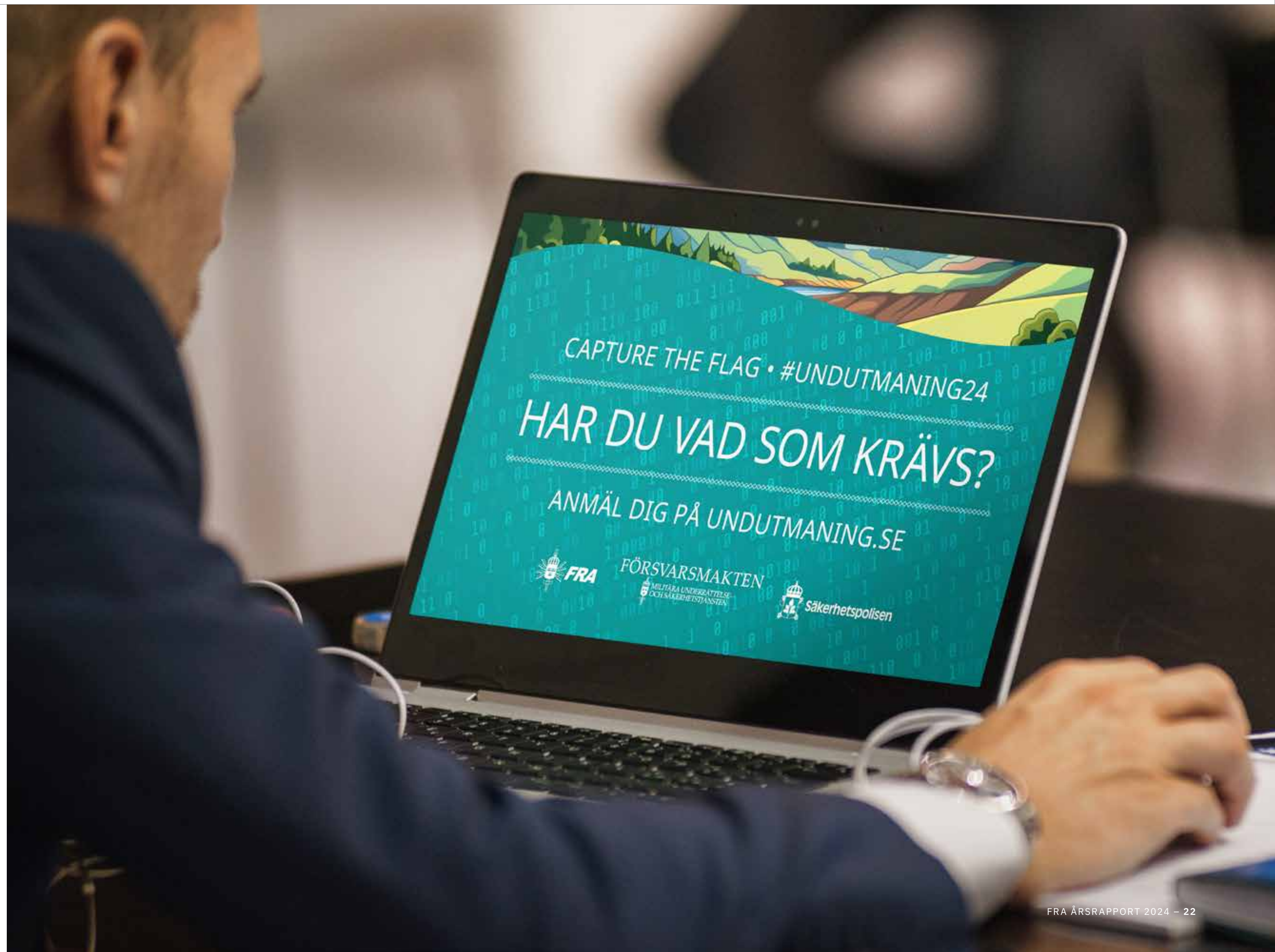
– I början var jag nog lite överdriven med att inte prata om mitt nya jobb. Min dotter var åtta år. Jag fattar inte vad som gick fel, på något sätt missade jag att berätta att jag bytte jobb. Hon undrade till slut varför jag aldrig hade uniform längre...

Undutmaning – för att attrahera nya talanger

Under året har FRA också tillsammans med Must och Säpo anordnat Capture-the-Flag (CTF)-tävlingen Undutmaning. CTF är en sorts tävling där deltagare har som mål att samla ihop ”flaggor” som göms i bland annat kryptografiska nycklar, lösenord eller hemliga meddelanden.

För att identifiera dessa ”flaggor” behöver deltagare visa prov på kunskaper inom programmering, it-forensik och krypto. Tävlingen har anordnats sedan 2022 och syftet med tävlingen är dels att visa upp myndigheterna som arbetsgivare men också att attrahera medarbetare med kompetens inom bland annat it-säkerhet.

Under åren har denna tävling visat sig vara väldigt populär. I 2024 års upplaga av tävlingen deltog närmre 1000 tävlande.

Här några tankenötter ur boken *"Är du smartare än en kryptolog?"*, där FRA bidragit med innehållet.

Att kunna forcera krypton är en väsentlig förmåga hos varje underrättelsetjänst.

Lätt: Enkel transposition

TRNSS NNDVD BTTDE AEÄAU E

Lite svårare: Hitta ord

På vilket sätt hänger dessa ord ihop och vilka ord saknas?

Hus, saft, skada, vild, ögon

Svårt: Talföljder

1. 1, 2, 4, 7, 12, 20, 33, 54, 88, ?

2. 4, 2, 5, 2, 6, 10, 3, 7, 6, 4, ?

Som framgår av den här årsrapporten hanterar FRA den allt mer omfattande efterfrågan på underrättelser om omvärlden och cybersäkerhet i Sverige.

Vi expanderar både sett till byggnader, övrig infrastruktur och personal. Lagstiftningen som styr verksamheten moderniseras. NCSC är nu del av vår myndighet, vilket breddar vårt arbete inom cybersäkerhet.

Tre uppgifter från boken *”Är du smartare än en kryptolog?”* har du haft chansen att fördjupa dig i, facit finns på nästa sida.

Facit – om ni inte klarat ut det här redan?

Enkel transposition:

Det var den bästa stunden

Hitta ord:

Vild – hallon – saft – glas – ögon – sten – hus – vagn – skada

Talföljder:

143. Kumulativa summor av Fabonacci-serien

6. Siffrorna i Pi, plus ett